

EU-briiffi medialle:
**Green Deal – mitä uutta tulossa
EU:n energia- ja ilmastopolitiikkaan?**

18.10.2019

Jyri Häkämies

Kati Ruohomäki

Matti Kahra

Yritykset ilmastotavoitteiden edelläkävijöinä

Jyri Häkämies
Toimitusjohtaja

Viestimme ilmastopäättäjille

- 1,5 asteen tavoite
 - Pariisin ilmastopöytäkirjan toimeenpano
 - EU ilmastoneutraaliksi 2050
- Massiivinen investointitarve
- Suomalaiset ilmastoratkaisut maailmalle
 - Päästövähennykset kustannustehokkaasti ja markkinaehtoisesti
 - TKI-rahoitus, viennin vauhdittaminen
 - Suomen positiivisen hiilikädenjäljen moninkertaistaminen

”EK liittyy CLC-ilmastoaloitteeseen: ilmastopolitiikan kunnianhimoa nostettava vastaamaan 1,5 asteen tavoitetta.”
20.11.2018

”EK ja pohjoismaiset sisarjärjestöt kannattavat EU:lle tiukempia ilmastotavoitteita.”
27.11.2018

”EK ja SAK: Kunnianhimoiset ilmastotavoitteet – yritysten, työntekijöiden ja ympäristön etu.”
10.4.2019

Green Deal – EU:n energia- ja ilmastopolitiikan uudet avaukset

Kati Ruohomäki
Johtava asiantuntija

Ursula von der Leyenin ohjelma Euroopalle: Kunnianhimoisempi unioni

https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/political-guidelines-next-commission_fi.pdf

Poliittiset suuntaviivat seuraavalle Euroopan komissiolle 2019–2024

- 1. Viherelvytystä Euroopassa koskeva ohjelma (European Green Deal)**
2. Talous, joka toimii ihmisten hyväksi
3. Eurooppa siirtyy digiaikaan
4. Eurooppalaisen elämäntavan suojeleminen
5. Vahvempi EU maailmannäyttämöllä
6. Uutta vauhtia eurooppalaiselle demokratialle

Yleishuomioita Green Deal -kokonaisuudesta

- Kattava ohjelma, johon koottu ilmastoasioita eri politiikkalohkoilta
 - Päästötavoitteet, verotus, rahoitus, kauppapolitiikka
 - Osin varsin yksityiskohtainen
 - Sisältää aloitteita myös kiertotalouteen ja ympäristöön
- Lakiesityksiä jo ”ensimmäisen 100 päivän aikana”
 - Kunnianhimoinen aikataulu
 - Huoli vaikutusarvioinneista ja valmistelusta

Kiinnostavia kärkiä

- Vuoden 2050 ilmastoneutraaliustavoite lakiin
- Vuoden 2030 päästövähennystavoitteen (40 %) kiristys
 - Ensin 50 %:iin ja sitten selvitys 55 %:n tavoitteesta
- Päästökaupan laajentaminen merenkulkuun, liikenteeseen ja rakentamiseen
- Energiaverodirektiivin uudistaminen
- Hiilitullit ja linkitys kauppapolitiikkaan

Painotetaan oikeudenmukaista siirtymistä vähähiilisyyteen

- Uusi teollisuusstrategia
 - EU:lle johtoasema kiertotaloudessa ja puhtaissa teknologioissa
- Koheesiorahaston käyttö alueilla; lisäksi ”oikeudenmukaisen siirtymän rahasto”
- Eurooppalainen ilmastopimus
 - Sitouttaa ilmastotoimiin alueet, yhteisöt, teollisuuden ja koulutussektorin

Lisää panostuksia ilmastorahoitukseen

- Ilmastotoimien osuus EU-budjetissa (2021–2027) nousisi 30 %:iin
- Vihreän ja kestävän rahoituksen strategia
- Kestävä Eurooppa -investointiohjelma
 - Tuetaan 1 biljoonan euron investointeja vuosikymmenen aikana
- Uudistetaan Euroopan investointipankkia
 - Ilmastorahoituksena osuus nostetaan 25 %:sta 50 %:iin

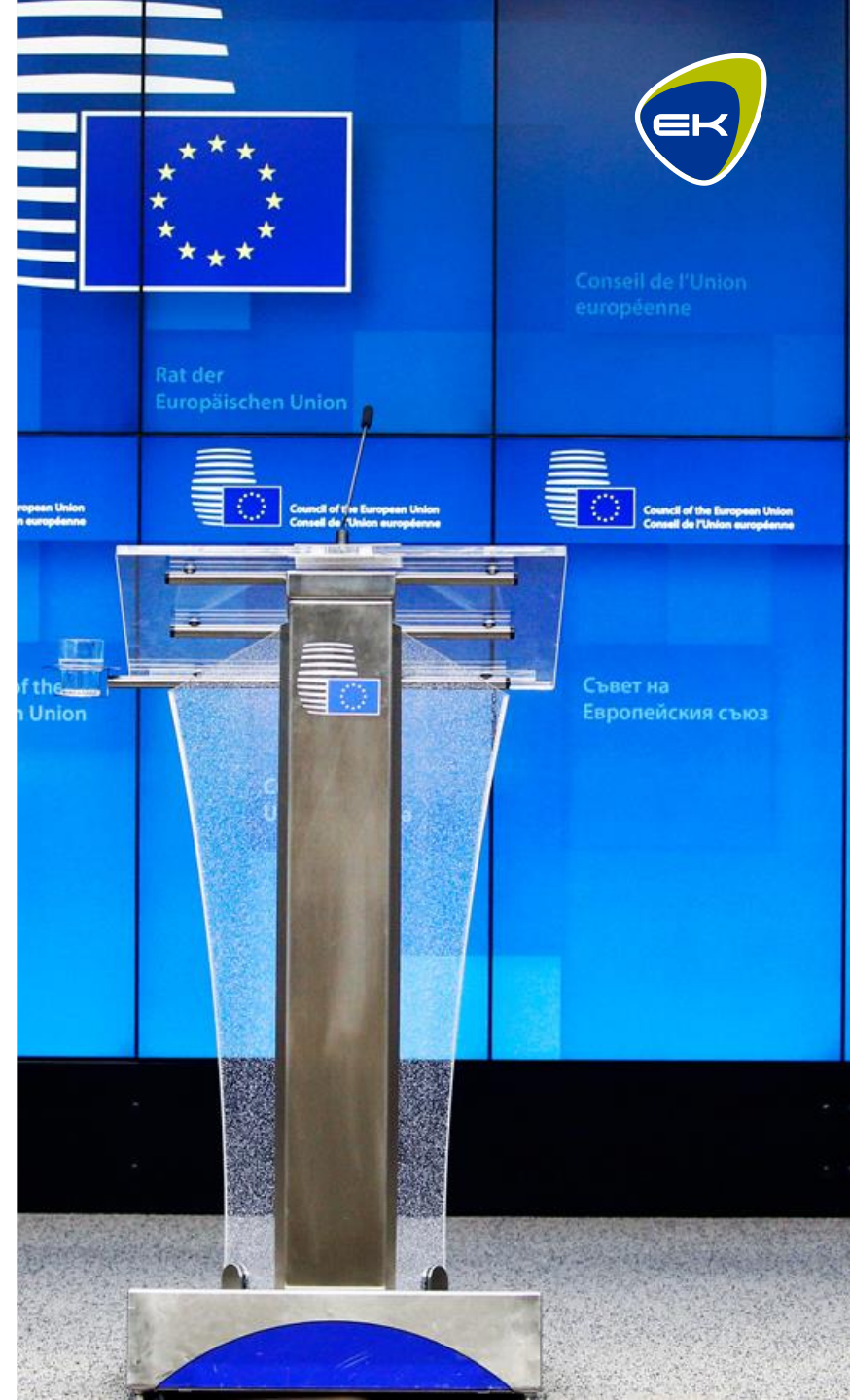
Vastuuta useilla komissaareilla

- EU Green Deal -kokonaisuutta ohjaa varapuheenjohtaja **Frans Timmermans** (vastaa myös ilmastosta):
 - Energiakomissaari **Kadri Simson**
 - Verokomissaari **Paolo Gentiloni** (mm. hiilitullit ja energiaverotus)
 - Ympäristö- ja merikomissaari **Virginijus Sinkevicius**
 - Liikennekomissaari **Gabriela Ciot**
- Muita komissaareja
 - Varapuheenjohtaja **Valdis Dombrovskis** (talous)
 - Sisämarkkinakomissaari (teollisuusstrategia)
 - Innovaatiokomissaari **Mariya Gabriel**

EU-päätöksenteon eteneminen

- Ensin komission vaikutusarviot ja kuulemiset
- ”100 päivän sisällä” ensimmäiset lainsäädäntöesitykset
- Sitten komissio, neuvosto (jäsenmaat) ja parlamentti yhteensovittavat näkemyksiään
- Poikkeuksena:
 - päästötavoitteet (päätetään yksimielisesti Eurooppa-neuvostossa, ns. huippukokous)
 - veroasiat (päätetään yksimielisesti neuvostossa)
- Ensimmäisenä saattaa edetä ilmastolaki (ilmastoneutraalisuus 2050); lakiesitys heti komission aloitettua kautensa?

EK:n näkemykset Green Dealiin

- Kokooa ilmastoasiat hyvin yhteen; horisontaalinen tarkastelu
- Alustavaa vihreää valoa, mm.
 - Vuoden 2050 ilmastoneutraaliustavoite lakiin
 - EU:n energiaverotuksen uudistaminen
 - Ilmastorahoituksen lisääminen
 - Ilmastositoumukset osallistavat yhteiskuntaa
- Vaikutusarvioita ja lisäselvityksiä tarvitaan, mm.
 - Vuoden 2030 päästövähennystavoitteen nosto
 - Päästökaupan laajennukset
 - Kestävän rahoituksen kriteerit
 - Hiilitullit

Hiilitullit – hyödyt, haitat ja vaikutukset

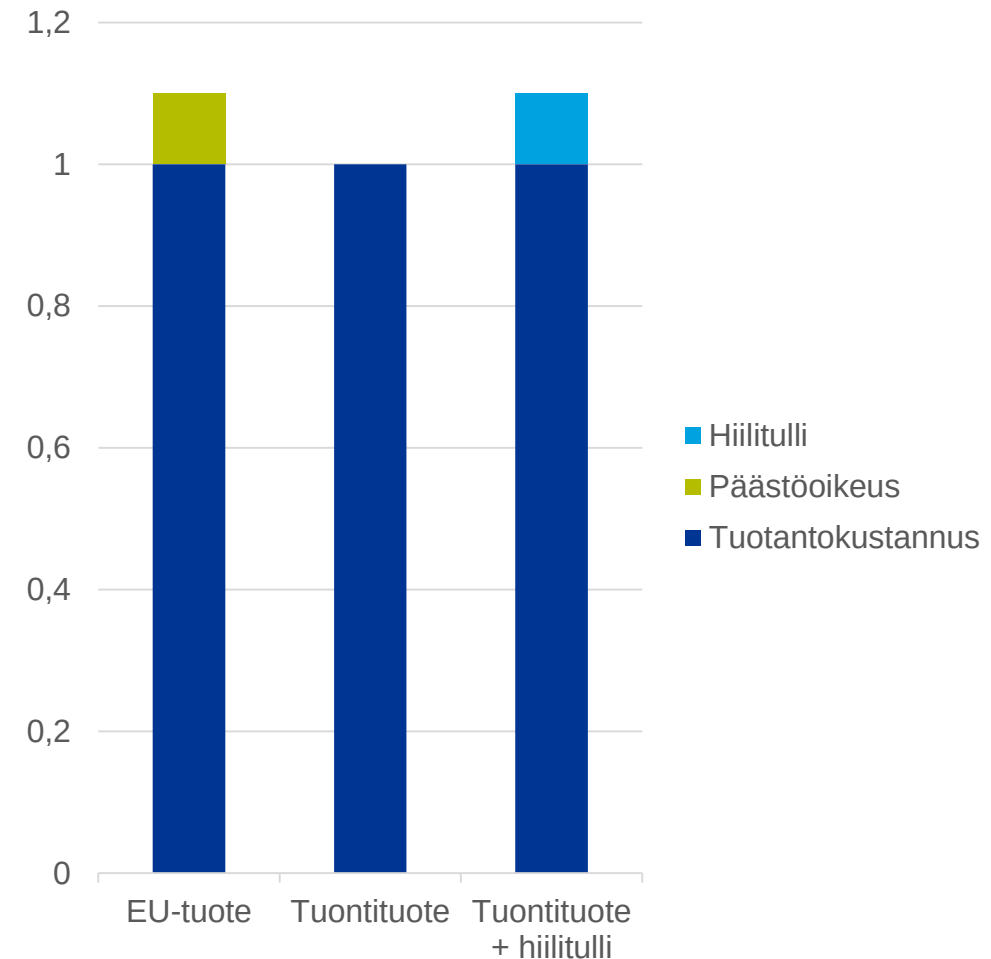
Matti Kahra
Johtava asiantuntija

Mikä on hiilitulli ja miksi siitä puhutaan nyt paljon?

- Tulli tai tuontivero (EU:n) rajalla, joka perustuu kasvihuonekaasupäästöihin
- Tarkoitus tasata pelikenttää, kun ilmastopolitiikan toimeenpano etenee eri tahtia eri puolilla maailmaa
- Hiilitullit ovat nousseet päätöksentekijöiden agendalle myös EU:ssa
 - EU:lla kovat ilmastotavoitteet; kaikkia keinoja harkitaan
 - Mm. komission ohjelma, Ranska, Espanja, Suomi
- Ei uusi ajatus. Monia ehdotuksia 2000-luvulla, ei kokeiltu laajamittaisesti käytännössä

Lähde: Ohela Mikko (2019), Carbon Tariffs Discussion Paper, EK:n toimeksianto

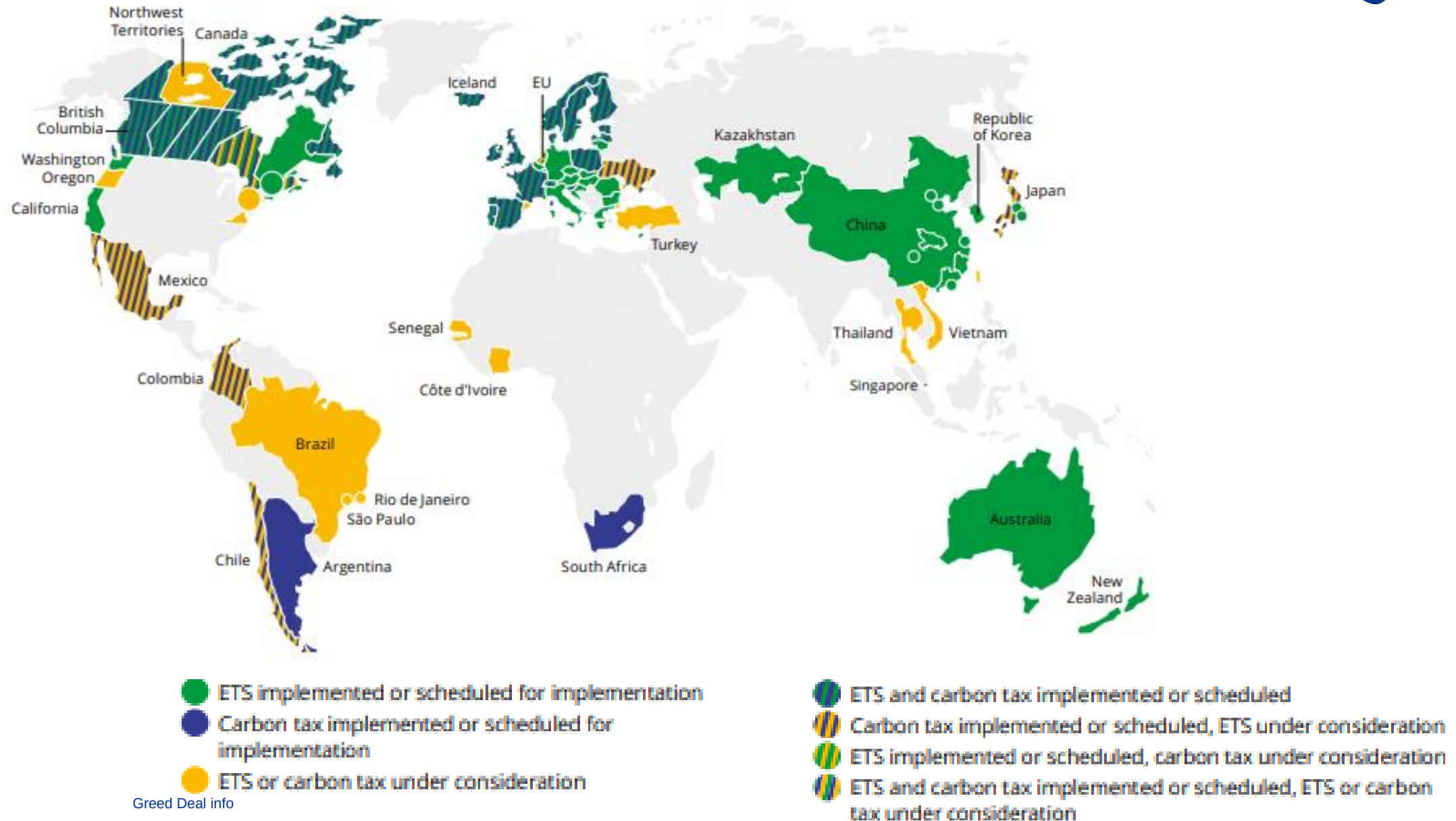
Esimerkki hiilitullin toimintaperiaatteesta

Ilmastopolitiikan ohjauskeinot pohdinnassa

- Ilmastopolitiikan toimeenpano etenee eri tahdissa – maailmankauppaan tarvitaan tasapuolisemmat ja mahdollisimman globaalit pelisäännöt
- Päästöjen hinnoittelu yleistymässä maailmalla
 - EU:n ohella mm. USA:n osavaltiot, Kanada, Etelä-Amerikan maat, Kiina....
- EU:n uusi komissio haluaa vahvistaa ilmasto-ohjauskeinoja sisäisesti ja ulkoisesti
 - Tähän asti päästökauppa (EU-ETS) keskeisin väline
 - Kasvavaa poliittista tahtoa hiilitullien puolesta
 - Ei vielä konkreettista ehdotusta
 - Toteutukseen liittyy merkittäviä kauppapoliittisia sekä teknisiä kysymyksiä

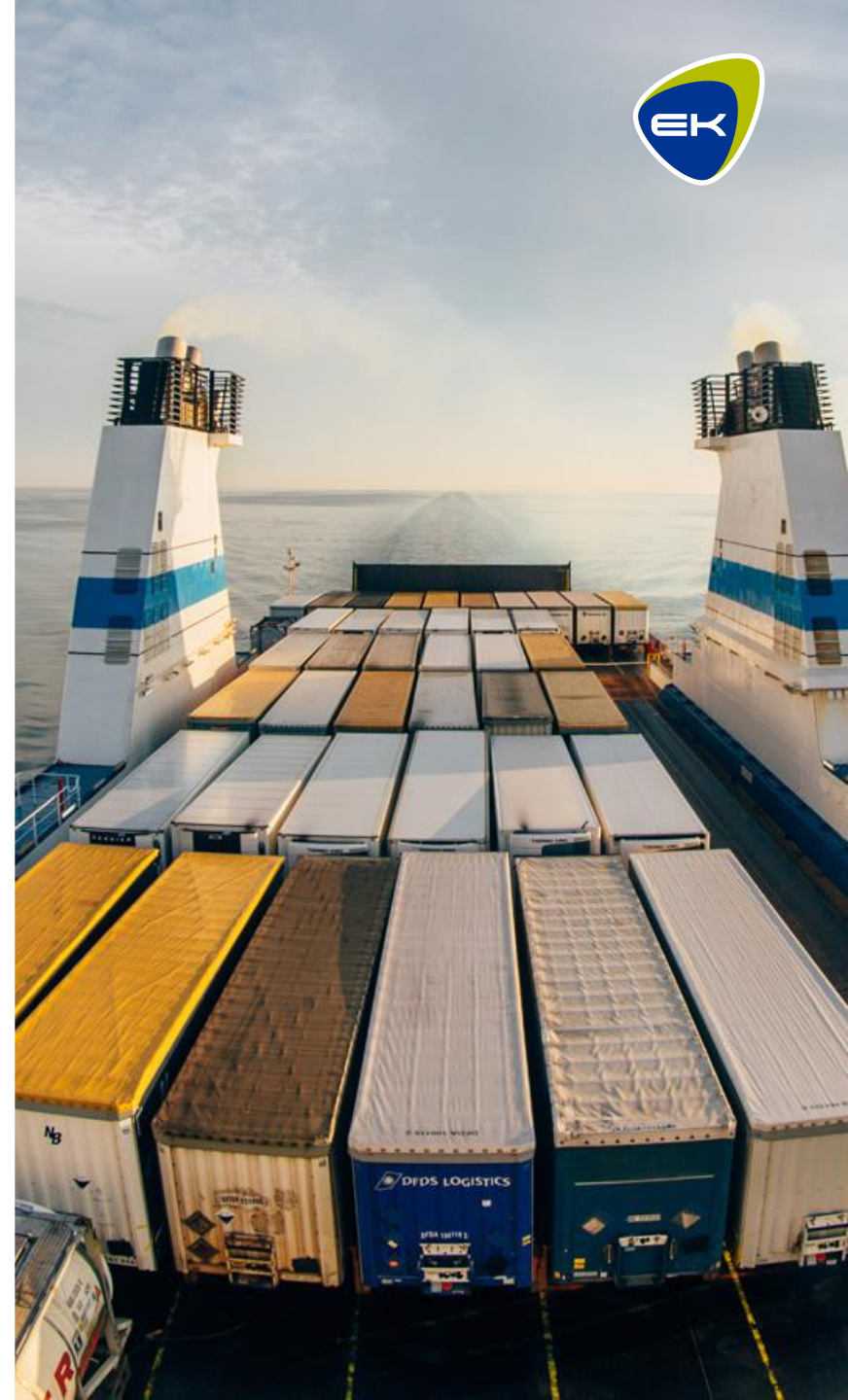
Hiilen hinnoittelujärjestelmät maailmalla

Hiilitullien mahdolliset vaikutukset Suomen taloudelle

- Koko taloutta koskeva hiilitulli toisi enemmän haittoja kuin hyötyjä:
 - Teollisuuden materiaali-intensiivisyys ja tuontiriippuvuus EU:n ulkopuolelta
 - Haittaisi erityisesti vientivetoista prosessiteollisuutta, jonka suojaksi hiilitulleja esitetty
 - Kustannuksia myös hiilitullin käytännön toteutuksesta ja valvonnasta
 - Lisää maailmankaupan ja kauppapolitiikan riskejä

Lähde: Lehtomaa (2017); Climate policy and international trade : Impacts of EU carbon tariffs on the Finnish economy

Päästökauppa EU:n ilmastopolitiikassa

- Markkinaehtoinen tapa toteuttaa ilmastotavoitteita; hiilipäästöjen ”hintalappu” muodostuu markkinoilla
- Ohjaa tekemään päästövähennyksiä kustannustehokkaimmalla tavalla
- Päästökatto pakottaa päästöt vähenemään sovittuun tavoitteeseen
- Hinta joustaa taloussuhdanteiden mukaan, sillä esimerkiksi taantumassa päästöt alenevat; hintaa ei ohjata poliittisesti
- EU-laajuinen järjestelmä: samat säännöt kaikille EU:n sisällä
- Kansainvälistä kilpailukykyä suojaavat toimet
 - ns. hiilivuodon ehkäisy, kunnes vastaavat ilmastotoimet globaalisti

EK:n viestit päättäjille Suomessa ja Euroopassa

Suomen on tärkeää vaikuttaa sen puolesta, että ilmastopolitiikan vaikuttavuutta vahvistetaan hyödyntäen EU:n kauppapolitiikkaa ja kehittämällä WTO:n sääntöjä.

Päästökaupan tulee säilyä EU:n ilmastopolitiikan keskeisimpänä ohjauskeinona.

1. Lyhyt ja keskipitkä aikaväli: Pariisin sopimuksen toimeenpano; EU:n kauppasopimusten ja ilmastopolitiikan vahvempi linkittäminen ja yhteensopivuus. Pitkä aikaväli: ilmastopolitiikan selkiyttäminen osana WTO-sääntöjä.
2. Hiilitullien käyttöönotto edellyttää erittäin vakavaa harkintaa niiden kustannuksista ja hyödyistä, mutta kannattaa selvittää mahdollisena lisätoimena
 - Poliittisesti riskialttiita, monimutkaisia ja kalliita toteuttaa
 - Käyttöönotto vain äärimmäisissä tapauksissa
3. EU:n kilpailukyvyistä ja hiilivuototoimista pidettävä huolta
 - Nyt ns. hiilivuotosektoreille käytössä ilmaisia päästöoikeuksia ja kompensatio epäsuorien päästökauppakustannuksiin (liittyen sähkön hintaan) sekä tuontisuojainstrumentit epäreiluihin kilpailutilanteisiin.

EK:n asiantuntijat palveluksessasi

Kati Ruohomäki

Johtava asiantuntija

☎ 040 767 5684

🐦 @KatiRuohomaki

Seurannassa lähikuukausina mm:

- EU:n energia- ja ilmastopolitiikka, "Green deal"
- Päästökauppa
- Hiilineutraali Suomi 2035
- Energiaverotuksen kokonaisuudistus
- Energiatehokkuus

Matti Kahra

Johtava asiantuntija

☎ 040 521 0320

🐦 @mattikahra

Seurannassa lähikuukausina mm.:

- Chilen ilmastokokous joulukuussa
- Päästöjen globaali hinnoittelu ja markkinamekanismit
- Hiilineutraali Suomi 2035 ja toimialakohtaiset tiekartat
- Ilmastonmuutokseen sopeutuminen

EK:n Viestintä:

tiedottaja Satu Toivonen, puh. 040 8212 0907

Sähköpostit:

etunimi.sukunimi@ek.fi

TAUSTAA: Johdatus päästökaupan toimintaperiaatteeseen ja keskeisiin käsitteisiin

EU:n päästövähennystavoite:

-40 % vuonna 2030 verrattuna vuoteen 1990

EU:n päästökauppa

Noin 12 000 laitosta (energian tuotanto, suurempi teollisuus)

Osuus n. 45 % EU:n CO₂-päästöistä

**Päästövähennys-
tavoite -43 % vs 2005**

Lisäksi EU:n sisäinen lentoliikenne

Muut sektorit

mm. liikenne, jätehuolto, erillislämmitys, maatalous

Osuus n. 55 % EU:n CO₂-päästöistä

**Päästövähennys-
tavoite -30 % vs 2005**

Kansalliset tavoitteet

**Suomen päästövähennys-
tavoite -39 % vs 2005**

Maankäyttö, sen muutos sekä metsänhoito

(LULUCF)

Hiilinielut/päästölähteet

Sektoreiden väleillä pieniä
joustomahdollisuuksia

Päästökaupan toimintaperiaate

- Kannustaa vähentämään fossiilisen energian tuotantoa ja käyttöä sitä kautta, että hiilidioksidipäästöille luodaan
 - ”katto” eli sallittu päästöjen maksimimäärä koko päästökauppatoimialoilla
 - ”hintalappu”, kun päästöoikeuksia myydään huutokaupassa tai käydään kauppaa jälkimarkkinoilla

➔ Päästöoikeuden hinta muodostuu markkinaehtoisesti tarjonnan ja kysynnän mukaan:

- Tarjonta määrittyy poliittisten ilmastotavoitteiden mukaan; EU asettaa päästöilleen ylärajan
- Kysyntä riippuu yritysten päästöistä, energiavalinnoista ja suhdanteista; taantumassa päästöt alenevat, nousukautena kasvavat

Päästökaupan kattavuus

- Päästökauppasektori kattaa noin 45 % EU:n päästöistä
- Suomesta mukana noin 550 yritystä, jotka edustavat energian tuotantolaitoksia ja teollisuutta; EU:ssa noin 12 000 laitosta
- Ongelmana päästökaupan rajoittuminen EU-alueelle
 - Riskinä ns. hiilivuoto

Mitä hiilivuoto tarkoittaa?

- Ilmiö, jossa EU:n yksipuoliset päästötavoitteet aiheuttavat eurooppalaisille yrityksille lisäkustannuksia
 - Kilpailuhaittaa kansainvälisesti toimiville yrityksille
- Tällöin esim. Aasia ja USA entistä houkuttelevampi sijaintipaikka teollisuudelle
 - Eurooppa menettää yritystoimintaa, investointeja ja työpaikkoja.
 - Maailmanlaajuisesti päästöt kasvavat.
- Ratkaistavissa globaaleilla tasapuolisilla ilmastotavoitteilla
 - Siihen asti EU:n hiilivuodon riskille merkittävästi alttiit toimialat tarvitsevat kompensatiota

EU-päästökauppaan kuuluvat toimijat

- Yli 20 MW:n energiatuotantolaitokset
- Suomessa järjestelmään kuuluu myös 20 MW tai sitä pienempiä kaukolämpölaitoksia
- Suuret teollisuuslaitokset metallinjalostuksessa, kemianteollisuudessa, massa- ja paperiteollisuudessa, sementti- ja kalkkiteollisuudessa, elintarviketeollisuudessa
- EU:n sisäinen lentoliikenne omassa päästökaupassaan (yhteys)

Päästökaupan ulkopuoliset alat

(= jokainen jäsenmaa päättää itse, kuinka saavuttaa maakohtaisen päästövähennystavoitteen)

- Liikenne
- Maatalous
- Rakennusten erillislämmitys (Suomessa lähinnä öljylämmitys)
- Jätteiden käsittely
- Tietty teollisuuskaasut

Kuinka yritykset hankkivat päästöoikeuksia?

1) Sähkön tuottajat

- Ostavat kaikki päästöoikeutensa huutokaupasta tai jälkimarkkinoilta

2) Teollisuus ja kaukolämmön tuotanto

Vuonna 2021–25:

- Ostavat vähintään 70 % tarpeestaan, loput ilmaiseksi

Vuonna 2026–30:

- Teollisuus: ostavat asteittain enemmän 70 → 100 %
- Kaukolämpö: ostavat 70 %
- Loput ilmaiseksi

Ilmaisjaon osuuteen vaikuttaa myös toiminnan CO2-tehokkuus eli vertailuarvo sekä muut vähennykset.

3) Teollisuus, jossa merkittävä hiilivuotoriski

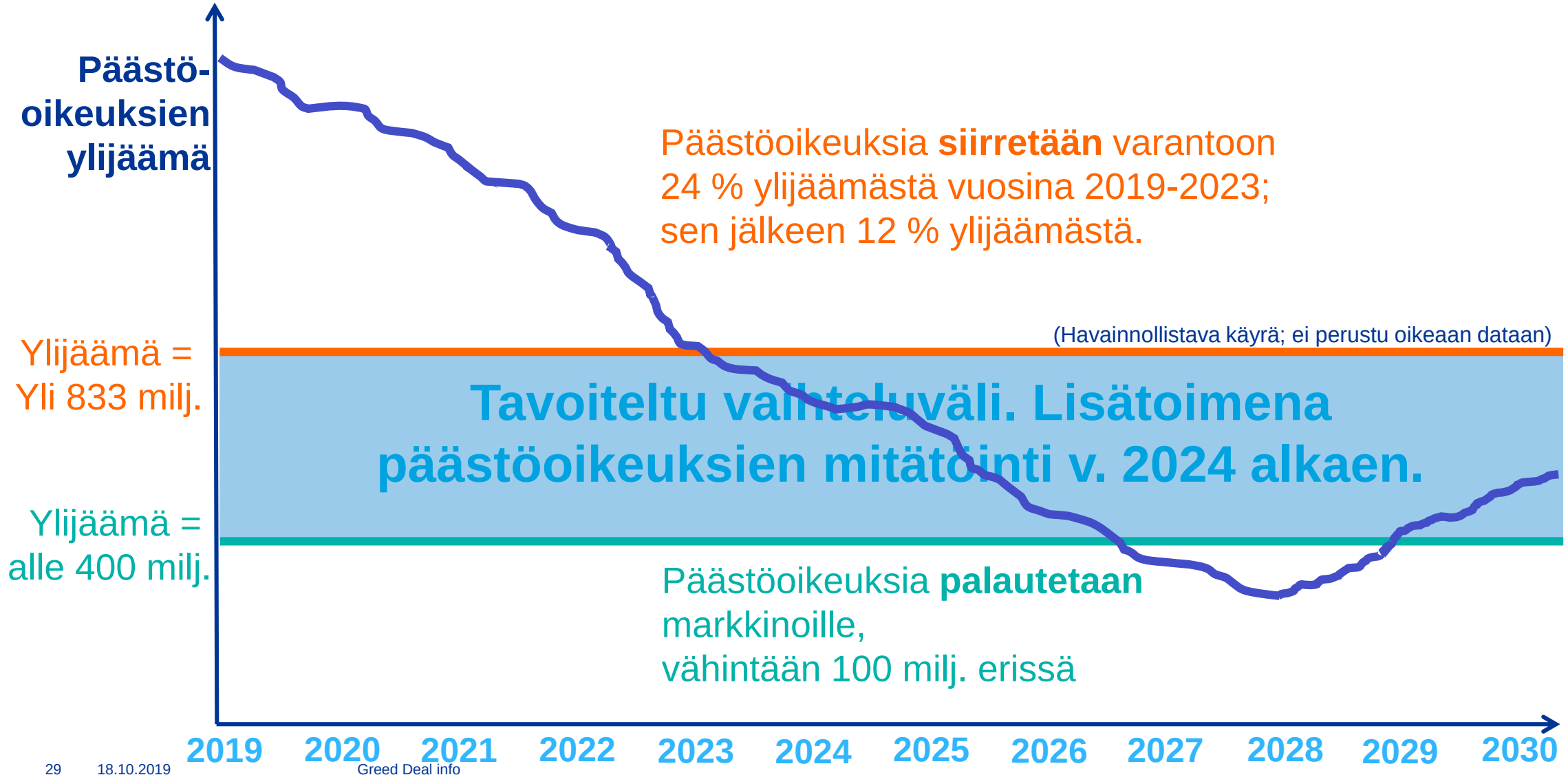
Paljon energiaa käyttävä teollisuus, joka kohtaa globaalin kilpailun (eli kärsii eniten kilpailuhaittaa EU:n muita tiukemmista pelisäännöistä)

- Ilmastotehokkaimmat yritykset (CO2-vertailuarvon alittavat) saavat lähes kaikki päästöoikeudet ilmaiseksi
- Muut saavat päästöoikeuksia CO2-vertailuarvon verran ilmaiseksi ja ostavat loput
- Ilmaisjakoa pienentää myös muut vähennykset

Päästöoikeuksien hinnan vaikutukset

Markkinavakausvaranto (MSR, Market Stability Reserve)

EK:n asiantuntijat palveluksessasi

Kati Ruohomäki

Johtava asiantuntija

☎ 040 767 5684

🐦 @KatiRuohomaki

Seurannassa lähikuukausina mm:

- EU:n energia- ja ilmastopolitiikka, "Green deal"
- Päästökauppa
- Hiilineutraali Suomi 2035
- Energiaverotuksen kokonaisuudistus
- Energiatehokkuus

EK:n Viestintä:

tiedottaja Satu Toivonen, puh. 040 8212 0907

Matti Kahra

Johtava asiantuntija

☎ 040 521 0320

🐦 @mattikahra

Seurannassa lähikuukausina mm.:

- Chilen ilmastokokous joulukuussa
- Päästöjen globaali hinnoittelu ja markkinamekanismit
- Hiilineutraali Suomi 2035 ja toimialakohtaiset tiekartat
- Ilmastonmuutokseen sopeutuminen

Sähköpostit:

etunimi.sukunimi@ek.fi